

สอนอย่างไร
ให้เด็กรู้ภาษาไทย
ในเทอมแรก

ชาติรี สำราญ*

ชื่อเรื่องข้างต้น คือ ผลจากการที่เพื่อนครูจำนวนมากที่ไปดูการสอนการเรียนของชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบาโด ในภาคเรียนแรก แล้วเกิดปัญหาอยากรู้ขึ้นมา มีครู คนแล้วคนเล่าถามผมด้วยประโยคคำถามดังกล่าวข้างต้นจนกลายเป็นปัญหาถาวรของเพื่อน ครูที่สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผมเองก็ได้ตอบปัญหาดังกล่าวข้างต้น จนเกิด เป็นสูตรเฉพาะตัวไปความจริงแล้วชื่อเรื่องนั้นไม่ใช่ปัญหา เป็นการถามถึงเทคนิคการสอน ตัวปัญหานั้นจะอยู่ตรงที่สอนแล้วเด็กไม่รู้ภาษาไทย อ่านไม่ออก บอกไม่ได้ ใช้ภาษาไม่ เป็นมากกว่า

* อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 24 (บางไผ่) ยะลา

เมื่อเรารู้แล้วว่า ปัญหาจากการที่สอนแล้วเด็กยังไม่อ่านไม่ออก บอกไม่ได้ เขียนไม่เป็น เราก็ต้องนั่งทบทวนถึงวิธีการสอนของเรา คู่มือการสอน แนวการสอนหรือแผนการสอนที่เราทำไว้ ว่ายังขาดตกบกพร่องตรงไหน เราก็หาวิธีการปรับปรุงสิ่งที่ขาดไป ตัดสิ่งที่เหลือออกให้หมดสิ้น แล้วความสมบูรณ์ของการสอนก็จะปรากฏมีขึ้นมาได้

เพื่อนครูหลายคนพอพบว่าเด็กอ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ถูกก็มักจะพุ่งประเด็นไปที่ **อุปกรณ์การสอน** เพียงอย่างเดียวโดยลืมพิจารณาถึง **เทคนิคการสอน** ผมเชื่อว่าสื่อการสอนนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเสริมเทคนิคการสอนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นเท่านั้นและผมเชื่อว่าเทคนิคการสอนที่ดีของครูจะทำให้เกิดเทคนิคการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก ครูจำเป็นต้องสอนวิธีเรียนให้กับเด็กในการเรียนครั้งที่ 1 และครูจำเป็นต้องสอนวิธีเรียนให้กับเด็กในการเรียนครั้งที่ 2,3,4...และครั้งต่อไป จนเด็กเกิดการเรียนรู้ว่าเขาจะเรียนอย่างไร

เราจะสังเกตได้ว่าเด็กที่รู้จักวิธีเรียนจะเรียนรู้หนังสือได้ดีกว่าเด็กที่ไม่รู้วิธีเรียน ตัวอย่าง เช่น เด็กหญิงชารีฮัน มะยี่ (ป.2 : 2534 : อายุ 7 ปี) ซึ่งรู้จักการเขียนร้อยกรองตั้งแต่ชั้น ป.1 โดยการท่องจำบทกลอนจากหนังสือ "เสียงจากบาโต" (รวมผลงานร้อยกรองของเด็กบาโต) แล้ว ชารีฮัน มะยี่ ก็คัดลอกเปลี่ยนคำใหม่บ่อย ๆ จนในที่สุดตนเองก็สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ เช่น บทที่ ชื่อ **ทะเล**

ฉันไปทะเล

มีคนมากมาย

คนตกทำลาย

มากมายจริงเอ๋ย

ด.ญ. ชารีฮัน มะยี่ ป.2 : 2534

ความจริงนั้น ชารีฮัน สามารถเขียนสื่อความรู้สึกของเขาได้ตั้งแต่ชั้น ป.1 แล้ว เช่น บทกวีชื่อ "แม่น้ำ"

"ฉันเห็นแม่น้ำในลำคลอง

เราทุกคนช่วยกันดูแลน้ำในลำคลองให้ดีๆ"

ด.ญ. ชารีฮัน มะยี่ ป.1 อายุ 6 ปี : 2533

(ตีพิมพ์ในเด็กก้าวหน้า ปีที่ 2 ฉบับที่ 14 พฤษภาคม 2534)

บทกวีทั้งสองบทนั้น ถ้าเราอ่านผานๆ ก็จะเข้าใจว่าเด็กคนนี้เขียนคำไม่ถนัด ไม่เข้าใจการใช้คำ แต่ชารีฮัน ชอบบอกผมว่า

"หนูเห็นลำคลองมากๆ มันไหลไปเป็นแม่น้ำครุ"

อีกบทหนึ่ง เธอบอกว่า "หนูไปเที่ยวทะเลมีคนมากมายแต่คนทิ้งขยะมาก ไม่นานน้ำเน่าคนก็ตายครุ" ผมจึงรู้ว่า ซารีอันรู้จักวิธีการเรียน ที่ผมสอนให้

วิธีเรียนง่ายๆ สำหรับเด็กที่ผมสอนคือ การเชื่อมโยงประสบการณ์ ผมชอบวิธีการนี้มาก และนำมาใช้สอนเป็นประจำ เช่น

เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2534 เป็นวันเปิดเรียนวันแรกเด็กเรียนรู้คำว่า ดอกไม้ ฝีเสื่อ ตักแตน และสวาย พร้อมกันที่แปลงดอกไม้รอบเสาธง ภายหลังจากที่ผมนำเด็กไปดูดอกไม้แล้วมีฝีเสื่อมาตมดอกไม้ ตักแตน บินมาเกาะที่ ดอกไม้ ผมก็นำประสบการณ์ตรงของเด็กมาเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน โดยการกระตุ้นให้เด็กคิดคำพูดขึ้นมาคุยร้อยกันให้ได้ ในภายหลังที่เด็กเรียนรู้คำว่า ตักแตน ฝีเสื่อ ดอกไม้ และสวายแล้ว เด็กก็นำคำนั้นมาใช้ประโยชน์ทันที เด็ก ๆ บอกให้ผมเขียนบนกระดานดำ ว่า

ดอกไม้

ดอกไม้สวาย

ฝีเสื่อสวาย

ตักแตนสวาย

คำเหล่านี้จะถูกกระตุ้นโดยครูเป็นคนถามว่า "ดอกไม้สวายไหม" "ฝีเสื่อล่ะ" "ตักแตนล่ะ" คำตอบก็คือ เราจะได้ข้อความข้างต้นนั่นเองและวันต่อมาผมก็จะเชื่อมโยงการเรียนรู้จากเรื่องเก่าไปสู่เรื่องใหม่ ในความรู้สึกของเด็กแต่แท้ที่จริงแล้วก็เพียงแค่ครูเพิ่มคำใหม่เข้าไปเท่านั้นเอง เขาก็คิดว่าได้เรียนรู้สิ่งใหม่แล้วเด็ก ๆ จะจดจำคำใหม่ ๆ รวมเข้ากับคำเก่าที่เขาเรียนผ่านมาเช่น

ฉันดูดอกไม้สวาย

ฉันดูฝีเสื่อสวาย

ฉันดูตักแตนสวาย

แต่ก่อนที่ครูจะเพิ่มคำว่าฉันดูเข้าไปนั้นครูต้องทบทวนคำเก่า ๆ ที่เคยเรียนผ่านมาแล้ว เช่น ครูอ่านคำว่าดอกไม้สวายพร้อมกับชี้ไปที่คำ ดอกไม้สวาย บนกระดานดำ เมื่อเด็กอ่านทบทวนครูก็ถามว่า "ใครดูดอกไม้สวาย" ครูต้องชี้มาให้เด็กตอบพร้อมกันว่า "ฉันดู" เพราะประโยคใดที่เด็กมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวจะช่วยให้เด็กสนุกในกิจกรรมนั้นอย่างแท้จริง

ผมเคยทดลองนำบทเรียนที่เด็กเป็นเพียงผู้อ่านเรื่องหรือประโยคั้นเพียงอย่างเดียว เช่น "แดงดูดอกไม้" มาสอนเปรียบเทียบกับประโยค "ฉันไปเที่ยวภูเขา" ปรากฏว่าเด็กสนใจประโยคที่เด็กมีส่วนเป็นเจ้าของนั้น ได้ถวาทกว่าประโยคที่เด็กเป็นเพียงผู้อ่านเท่านั้น และเมื่อเด็กอ่านแล้ว ควรให้เด็กเขียนข้อความนั้นลงในสมุดแบบฝึกหัดทันที ครูอย่ามัวพะวงว่าเด็กจะเขียนไม่ได้เขียนไม่ถูก เขียนไม่สวย เพราะเพียงแต่เด็กจรดดินสอลากเส้นลงบนสมุดก็ถือว่าถูกต้องแล้ว ครูอย่าเพิ่งไปตำหนิเด็ก หรือช่วยจับมือให้เด็กเขียน เพราะการที่ครูไปมัวคอยช่วยเหลือเด็กนั้น เด็กจะไม่มีโอกาสฝึกฝนกล้ามเนื้อ นิ้วมือ เด็กจะไม่มีโอกาสฝึกลีลาการเขียน ครูต้องปล่อยให้เด็กช่วยตัวเอง แล้วเด็กจะเกิดความมั่นใจในตนเอง เมื่อเขามั่นใจตนเองในครั้งแรก เขาก็จะมั่นใจในครั้งต่อไปด้วย แต่ถ้าครูไปช่วยเหลือหรือตำหนิเด็ก เด็กก็จะเกิดปมด้อยในตัวเองทันที

ผมสังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ตลอดเวลา ที่สอนติดต่อกันมานานนับสิบปีแล้ว เช่น เมื่อ 17 พฤษภาคม 2534 เด็กชายอัปเดตราพี ซึ่งเรียนชั้น ป.1 ในวันที่ 2 ของภาคเรียนแรก พอผมอนุญาตให้ทุกคนคัดลายมือ อัปเดตราพีก็เขียนหนังสือจากทางขวามือมาทางซ้ายมือ แม้แต่การขีดเส้นหน้าก็ขีดทางขวามือเช่นกัน เช่น เวลาเขียน ตัวด ก็เขียนเป็นอ แต่พอให้เขียน อ กลับเขียนเป็นคล้ายๆด ผมดูแล้วก็รู้สึกเฉยๆ แต่ไม่ปล่อยให้ผ่านเลยไป เพียงแต่คิดว่า นี่คือการท้าทายเทคนิคการสอนของผมความจริงแล้วมันไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับครูที่สอนเด็กๆ ในชนบทที่มีลูกศิษย์ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจะต้องมีปัญหาภาษาแม่เข้ามามีบทบาทสอดแทรกอีกภาษาหนึ่ง ทั้งด้านการเขียน การอ่าน ซึ่งเราเรียกอิทธิพลทางลบที่เข้ามาสอดแทรกอีกภาษาหนึ่งนี้ว่า 'ความสับสน' ความสับสนในเรื่องการเขียนนี้เราจะแก้ไขได้ไม่ยากนักถ้าให้โอกาสแก่ผู้เรียนมีเวลาเรียนรู้แก้ไขปรับปรุงตนเอง

ผมได้ทดลองเล่นนิทานเรื่อง ไล่เดือน ให้อัปเดตราพีและเพื่อนๆ ฟัง พร้อมกัน โดยไม่แยกเด็กออกเพียงคนสองคนเพราะคนอื่นจะน้อยใจว่าครูไม่สนใจ และอัปเดตราพีเองจะเกิดปมด้อยในความคิดของเขา จนมีผลถึงขั้นไม่มั่นใจในการเรียนต่อไป

นิทานที่ว่านั้นคือ "ไล่เดือนตัวน้อยเลื้อยจากทางซ้ายมือไปทางขวามือ" พร้อมกับลากเส้นจากขอบกระดาษด้านซ้ายมือไปทางขวามือ และให้เด็กๆ ลากเส้นดินสอบนกระดาษด้วย ดูเด็กสนุกกับนิทานเรื่องนี้ เพราะไล่เดือนของแต่ละคนเลื้อยไม่เหมือนกัน ลากเส้นพลางหัวเราะพลางพูดว่าแกเปลี่ยนกับลากเส้นซ้ายไปขวาแล้ว ก็ลองให้ไล่เดือนขดตัวม้วน

แบบ ด และ อ บ้างไม่นานนัก อับดุลราฟีกก็เขียน ด และ อ ได้ถูกต้อง

พฤติกรรมของอับดุลราฟีกนั้นไม่ใช่ผิดเพราะชีวิตจริงก่อนเข้าเรียนภาษาไทยก็ต้องเรียนภาษาอาหรับ วัฒนธรรมทางภาษาจึงมีอิทธิพลต่อเด็ก เพราะฉะนั้นสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงคือวัฒนธรรมทางภาษาจึงมีอิทธิต่อการเรียนรู้มาก กุตชินสกี, ซาราห์, ซี ได้กล่าวไว้ใน คู่มือการสอนให้รู้หนังสือว่า "คนเราจะอ่านหนังสือออกในภาษาที่เขาเข้าใจมีฉะนั้นเขาจะไม่รู้เรื่องข้อความที่อ่านเลย..." และ "...เขาควรได้เรียนเพื่ออ่านข้อความอะไรก็ได้ที่เขาเคยฟังมาแล้วเข้าใจ..."

เพราะฉะนั้นสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงให้มากที่สุดคือ สอนในสิ่งที่นักเรียนรู้และเข้าใจแล้วให้เข้าใจยิ่งขึ้น โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่ประสบการณ์ใหม่ให้ผสมกลมกลืนกัน

ถ้าจะถามว่าต่อไปสอนอย่างไร ผมก็ขอนำเสนอว่า วันต่อมา ครูก็ควรปล่อยให้ ผีเสื้อ ต๊กแตน บินอยู่ในหัวใจของเด็ก เด็กที่บ้านบาโคบอกให้ผมเขียนว่า

ฉันดูผีเสื้อบินไปภูเขา

ฉันดูต๊กแตนบินไปภูเขา

ฉันดูดอกไม้สวย

ฉันดูภูเขาสวย

ฉันดูต๊กแตนบินสวย

จะเห็นได้ว่านิทานในหัวใจเด็กนั้นจะเป็นสะพานในการเรียนรู้คำพูดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และนี่ก็คือการสอนวิธีเรียนให้กับเด็กอีกวิธีหนึ่ง

พอสอนไปได้สักระยะหนึ่งผมก็จะสอนวิธีเรียนให้เด็กเพิ่มขึ้น สังเกตได้ว่าตอนแรกเด็กจะอ่านประโยคต่อ ๆ กันจนเป็นเรื่องสั้น ๆ โดยการนำคำนำประโยคมาเรียงต่อ ๆ กันเรื่อยต่อไปผมก็จะลองนำคำมาสลับที่กัน เช่น

ต๊กแตนดูผีเสื้อ

ผีเสื้อดูต๊กแตน

ต๊กแตนดูฉัน

ฉันดูต๊กแตน

ฉันดูแม่

แม่ดูฉัน

แม่ดูวัว

ว่าดูแม่
แล้วเปลี่ยนเป็น
แม่ว่าดูฉัน
ฉันดูแม่ว่า
แม่ว่าดูแม่
แม่ดูแม่ว่า

ฝึกอ่านบ่อย ๆ เขียนบ่อย ๆ จนเด็ก ๆ เข้าใจคำ การสร้างคำเพิ่มคำและความหมายของคำ จนกระทั่งเล่นคำเป็น ใช้คำเป็น จากการอ่านประโยค วลี แล้วอ่านเป็นคำ ๆ ในเวลาต่อมาผมจะสอนโครงสร้างส่วนรวมก่อนแล้วมาสอนส่วนย่อยภายหลัง เพราะทฤษฎีการเรียนรู้ภาษานั้นได้กล่าวไว้ว่า "ให้เด็กเรียนโครงสร้างส่วนใหญ่ก่อนแล้วจึงให้เรียนส่วนย่อยภายหลัง"

กิน ดิน บิน ทิน

ขา ตา กา อา

เสือ เรือ

เด็กจะอ่านและผสมคำเหล่านี้อย่างสนุกสนาน แต่นั่นแหละผมได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า วัฒนธรรมทางภาษามีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กมากผมจึงนำวิธีที่เด็กเรียนรู้ภาษาแม่มาสอนในภาษาที่สองด้วยดังตัวอย่างที่ผมสอนผ่านมามากดังนี้

บ-า-บา.บ[ี]-บี-บาบี (หมู)

ด-า-ตา.ร[ี]--รี-ตารี (เขือก)

ต-า-ตา.ด[ี]--ดี-ตาดี

อ-า-อา.ร[ี]--รี-อารี

เด็ก ๆ คิดว่าการเรียนภาษาในขณะนี้คือ การเรียนที่เขารู้มาแล้ว จึงไม่เป็นสิ่งยากสำหรับเขาเขาสนุก อ่านสะกดคำได้

การเขียนก็เช่นกัน ผมจะให้เด็กดูบัตรคำก่อนในตอนแรกดูแล้วอ่านเขียนตามคำบอก โดยใช้คำในบัตรคำนั้นถ้าเด็กคนไหนเขียนไม่ได้ก็ให้ดูบัตรคำ พอดูแล้วเขาก็เขียนต่อจึงเป็นอันว่าเด็กเขียนคำได้ถูกต้องทุกครั้งไปจนเห็นว่าเด็ก ๆ มั่นใจตัวเองแล้ว ผมก็บอกให้เขียนโดยไม่ให้ดูบัตรคำแกง ฝึกบ่อย ๆ ก็ทำได้ในที่สุดมีเพียง บางคนเท่านั้นที่จะขอดูบัตรคำ เทคนิคการสอนของผมพอสรุปได้ว่า

1. สอนโดยอาศัยประสบการณ์จริงเป็นหลัก สื่อการสอนอาศัยของจริงมากกว่าภาพหุ่นจำลอง
  2. โดยอาศัยวัฒนธรรมทางภาษาแม่มาสู่วัฒนธรรมภาษาที่สอง
  3. สอนโดยให้เด็กเป็นผู้คิด เรื่องราวที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า ครูเป็นผู้คิดให้หรือพูดได้ว่าให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่เขาอยากจะทำเรียนมากกว่า ให้เด็กเรียนในสิ่งที่ผมอยากจะทำสอน
  4. สอนจากโครงสร้างส่วนรวมมาสู่ส่วนย่อย
  5. สอนโดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เก่ามาสู่ประสบการณ์ใหม่
- ผลการสอนด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้นตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2534 จนกระทั่งถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2534
- เด็ก ๆ สามารถเขียนในสิ่งที่เขาอยากจะทำเขียนได้ ดังนี้คือ

เรื่องนก

นกบินได้ที่ภูเขา

นกเห็นตึกของตน

นกเห็นปลา

นาเห็นผีเสื้อ

ด.ช. อับดุลฮาดี แวสะมาแอ ป.1

2 ก.ค. 34

เรื่องตุ๊กตาไม้

นกตุ๊กตาไม้สวยมาก

พ่อตุ๊กตาไม้บนท้องฟ้า

แม่ตุ๊กตาไม้บนท้องฟ้า

ครูตุ๊กตาไม้บนท้องฟ้า

ฉันตุ๊กตาไม้บนท้องฟ้า

พี่ตุ๊กตาไม้บนท้องฟ้า

ด.ญ. ไอณี มุบา ป.1

2 ก.ค. 34

เรื่องนก

ฉันชอบดูนกบินมาก

พ่อชอบดูนกบินมาก

แม่ชอบดูนกบินมาก

พี่ชอบดูนกบินมาก

ด.ช. มะปูดะ ยูงู ป.1

2 ก.ค. 34

เรื่องนกแก้ว

นกแก้วของฉันนั้นแสนสวย

นกแก้วสีสวย

พี่ไปที่บ้านเพื่อนเล่นนกแก้ว

นกแก้วบินบนท้องฟ้า

เราเล่นนกแก้วทุกวัน

ด.ญ. นุรฮัยนี ขาโฮง ป.1

2 ก.ค.34

เรื่องกระต่าย

พี่ชอบเล่นกระต่ายมาก

พี่ไปโรงเรียนก็เห็นดอกไม้

ก็เห็นกระต่ายมาก

เพื่อนเพื่อนก็มีกระต่ายมาก

ฉันดูกระต่าย

ด.ญ. โรทานีย์ เจ๊ะซู ป.1

2 ก.ค. 34

และในวันที่ 20 สิงหาคม 2534 ซึ่งเป็นวันสอบวัดผลก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ผมให้เด็ก ๆ เขียนเรียงความอิสระส่งผมจะขอคัดตัวอย่างมาให้ดู เช่น

บ้านของฉันมีดอกไม้

บ้านของฉันอยู่กับหลายคน
ฉันชอบปลูกดอกไม้ไว้หน้าบ้าน
ดูแล้วสวยงามมากสีเหลืองก็มี
ฉันรดน้ำทุกวัน

ด.ช. ชัมรี หะยิวาแม ป.1

20 ส.ค. 34

ฉันปลูกดอกไม้

กับพ่อแม่ทุกวัน
พอยู่วันหนึ่ง

ดอกไม้สีสวยมากมาย

ทุกคนดูดอกไม้

ด.ญ. สุไธยา เจ๊ะเต๊ะ ป.1

20 ส.ค. 34

พี่ไปตลาดซื้อพะ

แม่ไปตลาดซื้อเงาะ

น้องกินเงาะทุกวัน

พ่อไปซื้อขนม

พี่ร้องไห้

ด.ช. กุณะ กุเงาะ ป.1

20 ส.ค. 34

บ้านของฉันสวย

ฉันมีบ้านสวย

พ่อมีบ้านสวย

แม่มีบ้านสวย

พี่มีบ้านสวย

น้องมีบ้านสวย

ค.ช. อับดุลฮาดี แวะสะมาแอ ป.1

20 ส.ค. 34

ฉันมีวัวอยู่ตัวหนึ่ง

พอกับแม่อีกเลี้ยงวัวจนท้องได้ลูก

ฉันดีใจที่มีลูกวัว

ฉันดีใจมากที่ลูกวัวร้องได้

พ่อและน้องก็ดีใจมากเลย

ค.ญ. ยูฮันนี ปุเต๊ะ

20 ส.ค. 34

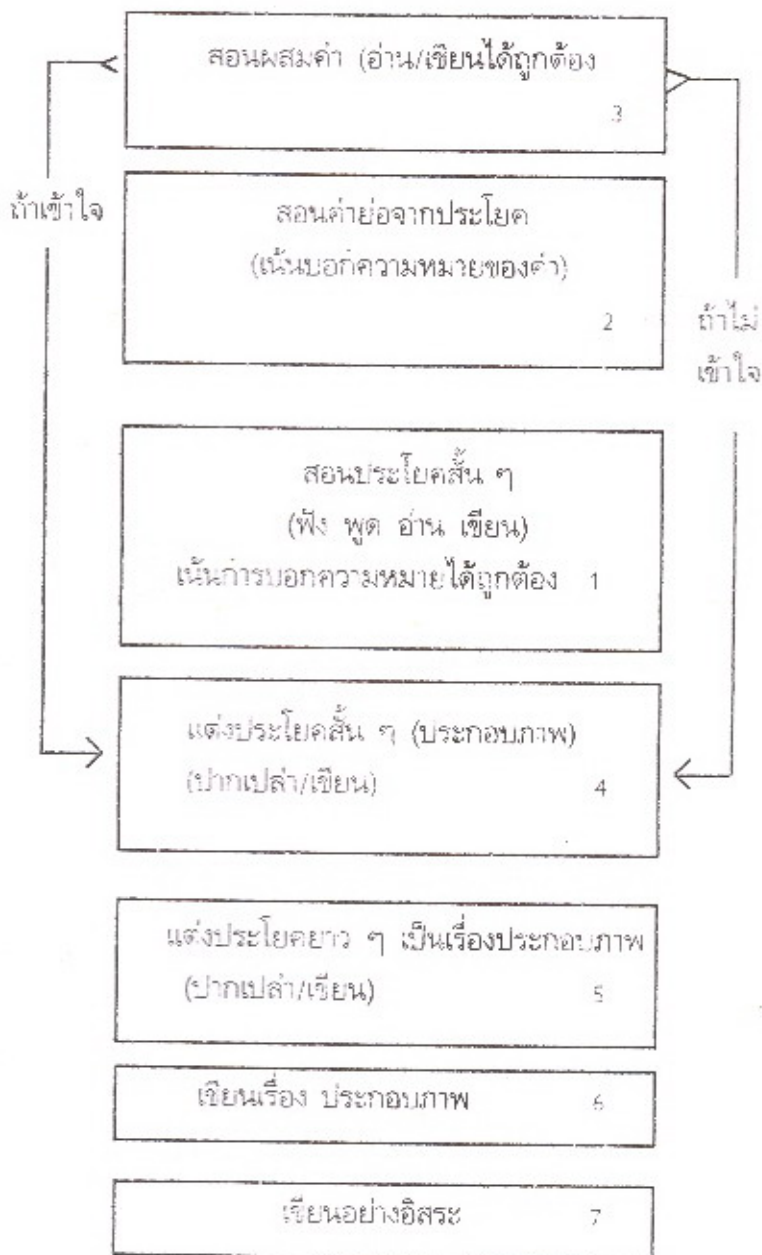
ตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นคัดจากเด็ก 3 ระดับ ที่รับรู้การเรียนภาษา จนสามารถนำมาถ่ายทอดสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดได้ ตามระดับความคิดและความสามารถในการใช้คำ

เทคนิคการสอนอีกอย่าง ซึ่งครูต้องตระหนักให้มากคือการสร้างความคิดรวบยอด ครูอย่าด่วนสรุปความคิดรวบยอดเพราะเด็กที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น คำทุกคำที่ครูสอนจะเป็นคำใหม่ของเขาทั้งหมด เช่น คำว่า ภูเขา เป็นคำใหม่ของเด็ก ครูต้องให้เด็กไปหาภาพ (ถ้าไม่มีภูเขาอยู่ใกล้ๆ) ภูเขาหลายรูปแบบจากห้องสมุดมาดูกัน แล้วให้อธิบายแบบวาดภาพให้เห็นแทนอธิบายด้วยภาษาพูด เพราะเด็กจะสรุปความคิดถึงลักษณะภูเขาไม่ได้ ต้องอาศัยภาพแทน เด็กจะแยกแยะได้ว่าภูเขาไม่ใช่จอมปลวก ไม่ใช่เนินดิน ไม่ใช่ต้นไม้ ไม่ใช่ผืนหรือตัวต่อ ถ้าจะสอนเรื่องพืชต้องให้เขาไปในป่าใกล้โรงเรียนหาทุกอย่างที่เป็นพืชมาให้ดู ผลไม้ก็ไม่ใช่ส้มเพียงอย่างเดียวผลไม้ต้องประกอบด้วยผลไม้หลายชนิดรวม

กันต้องให้เด็กเห็นอย่างชัดเจนเด็กจึงจะสรุปความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง และส่งผลถึงการรู้ความหมายของคำด้วย เมื่อเด็กเข้าใจความหมายของคำเด็กก็จะสามารถใช้คำ ถ้าเราฝึกให้เขารู้จักใช้ทุกครั้งที่เด็กเรียนรู้คำต้องฝึกให้เด็กเรียนการใช้คำ และใช้คำให้สม่ำเสมอ ฝึกการใช้คำให้มาก ๆ เขียนกันจริง ๆ ฝึกกันจริง ทำกันจริงเด็กก็จะเกิดทักษะถาวรขึ้น

ผมได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกทักษะให้เด็กไว้ดังนี้

1. สร้างความพร้อมโดยการฝึกบริหารกล้ามเนื้อนิ้วมือข้อแขน และทุกส่วนของร่างกายแสดงท่าทางประกอบเพลงหรือนิทานง่าย ๆ
2. ทบทวนคำที่เรียนผ่านมาโดยการอ่าน
3. เขียนตามคำบอก โดยเน้นคำที่อ่านในข้อ 2
4. นำคำในข้อ 3 มาแต่งประโยคปากเปล่า
5. อ่านแผนภูมิหรือประโยคที่ช่วยกันแต่ง
6. คัดลายมือประโยคสั้น ๆ
7. เล่านิทานง่าย ๆ เรื่องใหม่ประกอบภาพหรือดูภาพแล้วจินตนาการเป็นนิทานเรื่องใหม่ (ให้เด็กช่วยกันแต่งเรื่องตามภาพ)
8. ทบทวนเรื่องที่เล่า
9. นำเรื่องที่ทบทวนมาเขียนบนแผนภูมิ
10. มลัดกันอ่านเรื่องที่เขียนบนแผนภูมิ
11. คัดลายมือเรื่องที่เขียนบนแผนภูมิลงสมุด
12. เขียนเรื่องอย่างอิสระ (วาดภาพประกอบ)

จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนทักษะทางภาษานั้น ครูผู้สอนต้องเน้นการฝึกให้
มาก ๆ ฝึกบ่อย ๆ จนผู้เรียนเกิดทักษะถาวร ขึ้น คุุปรวดต่าง ๆ ก็ย่อมจะผ่านพ้นไปได้
ด้วยดี ถ้าเด็กรู้จักวิธีการอ่าน เด็กก็จะอ่านหนังสือในระดับเดียวกันกับคำที่ครูสอนได้อย่าง
ถูกต้อง ถ้าเด็กอ่านออก บอกความหมายได้และเขียนสื่อความหมายได้ถูกต้องก็ถือว่าครู

ผู้สอน สอนได้บรรลุเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้ โดยมีเครื่องมือการประเมินผลสำหรับชั้นประถมศึกษา คือ

1. ฉลากง่าย ๆ
2. ฉลากบู้ยง่าย ๆ
3. หนังสือพิมพ์คอลัมน์ง่าย ๆ ที่เหมาะสำหรับเด็ก
4. หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับระดับชั้น ป.1
5. แบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ
6. หนังสือที่ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนขึ้น

เครื่องมือวัดผลทั้งหมดที่กล่าวนี้ครูจะต้องพยายามนำมาทดสอบบ่อย ๆ ถ้าเด็กอ่านไม่ได้อย่าถือว่าไม่ผ่านจุดประสงค์แต่ต้องช่วยกันสอนเน้นย้ำให้เด็กอ่านบ่อยๆเขียนบ่อย ๆ ไม่นานเด็กก็จะพบความสำเร็จในการเรียนรู้ และครูก็บรรลุสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการสอน ครับผม

.....

เอกสารอ้างอิง

- กุดชินสกี, ซาราห์, ซี.คู่มือการสอนให้รู้หนังสือ, แปลและเรียบเรียงโดย ยูพา สงศิริ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2532.
- มาเรียม นิลพันธ์, อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการทบทวนที่มีต่อการอ่านคำใหม่
ของนักเรียนที่พูดภาษาแม่ต่างกัน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529. อัดสำเนา.

หมายเหตุ

เหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นที่โรงเรียนบ้านบาโต สปอ.เมืองยะลา

ปี พ.ศ. 2534